

The background of the cover features several overlapping circles and curved lines, drawn with a light, sketchy grey line. These lines create a sense of movement and depth, framing the central text.

Životní styl a sociální třídy: vytváření symbolické kulturní hranice diferenciací vkusu a spotřeby

Jiří Šafr

Recenzenti práce:

PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Klára Plecítá, Ph.D.

Vypracování této studie bylo podpořeno výzkumnými projekty GA AV ČR „Sociální distance ve stratifikačním systému ČR“, reg. č. KJB700280603 a MŠMT ČR „Sdílené hodnoty a normy chování jako zdroj posilování sociální koheze a překonávání negativních dopadů sociální diferenciaci v ČR“, reg. č. 2D06014. Vydání knihy bylo podpořeno Výzkumným záměrem Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., č. AVOZ70280505, „Sociologická analýza dlouhodobých sociálních procesů v české společnosti v kontextu evropských integračních politik, rozvoje znalostní společnosti, lidského, sociálního a kulturního kapitálu.“

Klíčová slova

životní styl, sociální třídy, symbolické kulturní hranice, kulturní spotřeba, kulturní všežroutství, vysoká kultura, masová/nízká kultura, zdravý způsob života, okázalá spotřeba, kultura materiální nezbytnosti

Studie *Životní styl a sociální třídy: vytváření symbolické kulturní hranice diferenciací vkusu a spotřeby* PhDr. Jiřího Šafra, Ph.D., je sedmou publikací ediční řady založené v roce 2007, kterou připravuje Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., pod názvem Sociologické disertace.

Obsah

Předmluva	9
Poděkování	11
1. Úvod	13
1.1. Individualizace a homologie kulturní spotřeby v české společnosti	13
1.2. Rozvrh knihy	14
2. Teorie a výzkumná agenda kulturní diferenciacce a stratifikace	15
2.1. Sociální třída a kulturní dimenze sociálních nerovností	15
2.2. Kulturní diferenciacce jako podstata sociální stratifikace: z periferie do centra pozornosti	18
2.3. Koncept symbolických hranic	21
2.4. Konceptualizace životního stylu: habitus, kulturní vkus a spotřeba	24
2.5. Teorie kulturní participace a recepce umění	27
2.6. Podmíněnost estetických soudů. Proč máme odlišný vkus?	28
2.7. Kulturní kapitál – konceptualizace a typologie efektů	31
2.8. Sociologické rozlišení vysoké a nízké kultury	37
2.9. Teoretické modely vztahu kultury a sociální stratifikace: homologie, individualizace a kulturní všežroutství	38
2.10. Kulturní všekonzumenti vs. vyhranění (omnivore-univore)	41
2.11. Indikátory životního stylu a oblasti studia jeho diferenciacce	44
2.12. Přístupy ke zkoumání kulturní diferenciacce a stratifikace, uplatňované v české sociologii	45
2.13. Konceptuální schéma diferenciacce životního stylu uplatněné v analýzách	47
3. Nástin vývoje sociální struktury a životního stylu po roce 1989	50
3.1. Třídní struktura dle EGP v letech 1993, 1999 a 2006	51
3.2. Multidimenzionální status v letech 1993, 1999 a 2006	52
3.3. Proměny způsobu trávení volného času v letech 1993, 1999 a 2006	55
3.4. Homologie sociální třídy a vysokokulturního kapitálu v letech 1993, 1999 a 2006	58

4. Použitá data a koncept sociální třídy	62
4.1. Sociální třída ABCDE – klasifikace statusu domácnosti	62
4.2. Dimenze a indikátory životního stylu	67
4.3. Cíle analýz a hypotézy	69
5. Vysoká kultura, masová/nízká kultura, elegance v oblékání a zdravý způsob života	72
5.1. Vysoká kultura	74
5.2. Masová/nízká kultura	78
5.3. Elegance v oblékání	82
5.4. Zdravý způsob života	84
6. Okázalá spotřeba a kultura materiální nezbytnosti	86
6.1. Význam okázalé spotřeby a soutěživý instinkt	86
6.2. Dávají Češi rádi na odív své bohatství?	88
6.3. Indikátory okázalé spotřeby a kultury materiální nezbytnosti	89
6.4. Okázalá spotřeba	91
6.5. Kultura materiální nezbytnosti	93
7. Životní styl a sociální třída	96
7.1. Zhodnocení modelu homologie a individualizace	96
7.2. Sociální prostor životních stylů	99
8. Sociální zakotvení kulturních všežroutů mediálních témat	101
8.1. Operacionalizace kulturního všežroutství – zájem o mediální témata	101
8.2. Stratifikační podmíněnost kulturního všežroutství?	105
9. Shrnutí, diskuse a závěry	109
9.1. Zjištění analýz	109
9.2. Diskuse – kulturní aktivity, vkus a sociální třída	111
9.3. Diskuse – model kulturního všežroutství	112
9.4. Závěr – dualita procesu kulturní homologie a individualizace	114

Literatura	116
Příloha 1: Informace o výzkumu Sociální a kulturní soudržnost	126
Příloha 2: Sociální struktura a životní styl po roce 1989	127
Příloha 3: Třídní klasifikace ABCDE	129
Příloha 4: Popisné statistiky nezávislých a závislých znaků v datech z výzkumu MML TGI 2004	132
Příloha 5: Konzistentnost a dimenzionalita, popisné statistiky indexů životního stylu	138
Příloha 6: Kulturní všezroutství mediálních témat	143
Jmenný rejstřík	147
Věcný rejstřík	150
Summary	153
O autorovi	162